ЗАТВЕРДЖЕНО
Методичною радою
університету
від 31.08.2023
(протокол №1)

Силабус
Навчальна (педагогічна) практика
2023-2024 навчальний рік

Освітня програма «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА. ЕНЕРГЕТИКА, ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ»
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка
спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
спеціалізація 015.33 Енергетика, електротехніка та електромеханіка
кваліфікація: бакалавр з професійної освіти (енергетика, електротехніка та електромеханіка)

Викладач (і)	Вікторія ЖИГІРЬ
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=331
Контактний тел.	+38050 298 09 05
E-mail викладача:	vi_zhigir@bdpu.org.ua profpedagog@ukr.net
Графік консультацій	Середа 14.20-15.30

Викладач (і)	Світлана ХОМЕНКО
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=1382
Контактний тел.	+380505615178
E-mail викладача:	s_v_homenko@ukr.net
Графік консультацій	Вівторок 14.00-16.00, субота 14.00-16.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
6/180			180	диференційований залік

Семестр: 6
Мова навчання: українська
Ключові слова: освітній процес, методика професійного навчання, принципи навчання, зміст навчання, форми навчання, методи навчання,

технології навчання, засоби навчання, виробниче навчання, навчальна майстерня, самостійна робота, педагогічна діяльність.

Мета навчальної (педагогічної) практики: ознайомлення студентів із особливостями організації та проведення навчально-виховної роботи педагогів професійної школи в умовах реального освітнього процесу в системі закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти; збір матеріалів для курсового дослідження.

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність запобігати конфліктним ситуаціям.

СК 01. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності.

СК 07. Здатність аналізувати ефективність проектних рішень, пов'язаних з підбором, експлуатацією, удосконаленням, модернізацією технологічного обладнання та устаткування галузі/сфери відповідно до спеціалізації.

СК 15. Здатність забезпечити якість освіти і управління діяльністю закладу освіти, відповідно до спеціалізації.

ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні / розвивальні проекти.

ПР 12. Уміти проектувати і реалізувати навчальні / розвивальні проекти.

ПР 24. Володіти основами управління персоналом і ресурсами, навичками планування, контролю, звітності на виробництвах, в установах, організаціях галузі / сфери.

Програма навчальної (педагогічної) практики:

Модуль 1: Підготовча робота практиканта

Методичні засади реалізації етапів навчальної (педагогічної) практики

Тема 1. Настановна конференція.

Узгодження організаційних аспектів проведення навчальної (педагогічної) практики в закладах професійної освіти на базі університету. Конкретизація завдань педагогічної практики у методичній, педагогічній та психологічній площині.

Тема 2. Вступне заняття. Організаційна частина роботи практиканта

Зустріч здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з адміністрацією закладу професійної освіти. Ознайомлення з матеріально-технічною базою, методичним, бібліотечним фондом закладу професійної освіти.

Аналіз документації академічної групи, за якою закріплений практикант: навчального плану; плану виховної роботи (напрями за видами виховної роботи, системність, традиції), організаційно-методичного забезпечення (наявність ТЗН, наочних посібників, літератури в бібліотеці);

Складання плану навчально-виховної роботи на період практики;

Тема 3. Аналіз документів, що регламентують діяльність викладання дисциплін енергетичного спрямування, куратора академічної групи.

Аналіз документів, що регламентують діяльність викладача та майстра виробничого навчання з енергетики, електротехніки, електромеханіки, Ознайомлення з календарним планом, планом-конспектом заняття та його специфікою.

Аналіз документів, що регламентують діяльність класного керівника (куратора групи) (академічний журнал групи, журнал з техніки безпеки, план виховної роботи куратора, особові справи, робочий зошит керівника групи, робота з батьками тощо).

Тема 4. Відвідування, методичний та психолого-педагогічний аналіз теоретичних та практичних занять, уроків виробничого навчання.

Аналіз календарно-тематичного плану освітнього процесу. Алгоритм аналізу занять, семінарів, уроків виробничого навчання. Методика проведення психолого-педагогічного аналізу занять, семінарів, уроків виробничого навчання.

Спостереження за учнями, проявом їх індивідуальних та типологічних особливостей, особистісних характеристик. Ознайомлення з методами дослідження особистості, когнітивних процесів та професійних нахилів, інтересів.

Тема 5. Виконання індивідуальних завдань з педагогічних дисциплін

Завдання 1. Ознайомитися з закладом професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, поспілкуватися з адміністрацією, викладачами, майстрами виробничого навчання, класним керівником (куратором). Познайомитися з учнівським (студентським) колективом, його активом (склад, індивідуальна характеристика, працездатність, авторитет, ступінь лідерства). Отримані дані зафіксувати в щоденнику психолого-педагогічних спостережень.

Завдання 2. Ознайомитися з правилами ведення журналу академічної групи. Ознайомитися з дисциплінами, що викладаються для учнів (студентів) у закріпленій групі, навчальним розкладом, обов'язками класного керівника (куратора групи). Занести до щоденника список учнів (студентів) групи, розклад занять і розклад дзвінків, відомості про навчальні дисципліни та викладачів.

Завдання 3. Ознайомитися з навчальним планом для однієї спеціальності. Виокремити: назву спеціальності, кваліфікацію (яку отримає учень), термін навчання, рік затвердження та основні розділи навчального плану.

Завдання 4. Ознайомитися зі здійсненням освітнього процесу в закладах професійної освіти; особливостями формування розкладу і навчального навантаження учнів (студентів) на тиждень; форми навчальних занять у закладі професійної освіти.

Завдання 5. Ознайомитися з матеріально-технічною базою закладу професійної освіти: яке матеріально-технічне забезпечення та інфраструктура у

розпорядженні здобувачів освіти (навчальні кабінети, майстерні, лабораторії, бібліотеки, спортивні зали, їдальні, гуртожитки тощо).

Завдання 6. Відвідати й проаналізувати заняття з виробничого навчання. Звернути увагу на: володіння учнями (студентами) прийомами робіт, дотримання технічних і технологічних вимог при виконанні операцій, дотримання встановлених норм часу або виробітку, дотримання вимог правил безпеки та охорони праці.

Завдання 7. Подати схему розташування обладнання в лабораторії (майстерні) за фахом.

Завдання 8. Відвідати й проаналізувати заняття з теоретичної підготовки (як загальноосвітніх, так і дисциплін професійно-технічного циклу). Звернути увагу на: повноту знань учнів, системність знань, застосування набутих знань при розв'язанні навчальних завдань.

Завдання 9. Ознайомитися з робочими навчальними програмами із загальнотехнічних та спеціальних дисциплін та принципами планування.

Завдання 10. Вивчити систему оцінювання знань і вмінь учнів з дисципліни теоретичної підготовки (бали, критерії, звітність, технічні засоби).

Завдання 11. Ознайомитися з планом виховної роботи класного керівника (куратора) групи. Проаналізувати, які форми виховних заходів використовуються, їх тематику та напрями виховання. Звернути увагу на особливості виховної роботи у гуртожитку.

Завдання 12. Відвідати виховний захід з метою виявлення загальної організації колективу групи, його згуртованості, ролі активу, інтересу учнів (студентів) до заходів, рівня їх активності. Охарактеризувати методи виховної роботи, використані куратором групи в процесі роботи з учнями. Визначити стиль педагогічного спілкування.

Завдання 13. Запропонувати власні теми для виховних годин, що відповідають особливостям учнівської групи.

Тема 6. Виконання індивідуальних завдань з психологічних дисциплін

Завдання 1. За допомогою методу анкетування вивчити особливості навчальної мотивації учнів групи за анкетою вивчення мотивів навчальної діяльності учнів Б. Пашнєва або анкетою «Мотиви навчальної діяльності» (**додаток А**). Результати оформити у відсотках, порівняти, зробити відповідний запис в щоденнику.

Завдання 2. За допомогою методу тестування вивчити особливості самооцінки учнів і представити аналіз в щоденнику психолого-педагогічних спостережень. Використати методику «Експрес-діагностика рівня самооцінки» (**додаток Б**).

Завдання 3. Шляхом спостереження визначити вияви пізнавальної діяльності учнів на занятті та способи керування нею:

а) спостереження шляхів організації та підтримання уваги учнів на занятті (проаналізувати 1 заняття);

б) спостереження шляхів організації сприйняття навчалбної інформації та його характер (1 заняття);

в) спостереження шляхів організації уваги чи сприйняття учнів (на вибір) (1 заняття).

Завдання 4. Користуючись методом спостереження проаналізувати вияви пізнавальної діяльності учнів на занятті та способи керування нею:

а) спостереження шляхів активізації пам'яті та її розвитку (1 заняття);

б) спостереження процесу активізації розумової діяльності учнів (1 заняття);

в) спостереження шляхів активізації пам'яті чи процесу активізації розумової діяльності учнів на занятті (1 заняття).

Завдання 5. Спостереження виховного впливу особистості педагога професійного навчання в процесі навчальної діяльності (проаналізувати 2 заняття). Використавши метод спостереження, проаналізувати шляхи виховання особистості учня в процесі навчальної діяльності. Визначити, як педагог враховував індивідуальні особливості учнів під час заняття.

Завдання 6. Проаналізувати у 3-х учнів зошити для письмових робіт з різних предметів і на підставі аналізу скласти характеристику учнів як суб'єктів навчальної діяльності.

Завдання 7. Методом аналізу продуктів діяльності визначити ригідність словникового запасу 3-х учнів (для аналізу використати твори, есе, інші письмові роботи із загальноосвітніх предметів учнів).

Завдання 8. Скласти звіт із практики:

1. Які особливості закладу професійної освіти.

2. Яким чином виявляється специфіка закладу професійної освіти у загальноосвітній та професійній підготовці учнів?

3. З якими напрямами освітньої діяльності у закладі професійної освіти Ви ознайомилися?

4. Які форми й методи роботи викладачів, класного керівника (куратора) Вас найбільше зацікавили?

5. Які труднощі виникли під час практики?

6. Ваші пропозиції.

Тема 7. Самоаналіз педагогічної діяльності в період практики.

Аналіз навчально-виховної діяльності за період практики.

Загальна характеристика проходження практики (ЗСО – назва, група, ПІП куратора; загальні відомості про учнів (кількість, загальна характеристика стану здоров'я, суспільна та пізнавальна активність тощо)). Аналіз результативності навчальної та виховної роботи.

Визначення досягнення завдань практики.

Форма висловлення пропозиції щодо покращення організації та змісту виробничої практики.

Тема 8. Заповнення щоденника студента-практиканта.

Алгоритм роботи із щоденником. Фіксація базових заходів у відповідних блоках щоденника.

Аналіз із відповідальним за проходження практики від закладу професійної (професійно-технічної) освіти результатів практичної діяльності. Визначення позитивних сторін роботи та орієнтирів у подоланні недоліків.

Організаційні заходи у роботі зі щоденником.

Тема 9. Підведення підсумків практики, захист звітної документації. Звітна конференція.

Атестація за підсумками педагогічної практики в закладах професійної освіти проходить як співбесіда за наданою звітною документацією по практиці (у формі захисту звітів) після виконання здобувачами вищої освіти всіх завдань в присутності викладачів – керівників практики.

Виставлення оцінок керівниками практики за результатами співбесіди, результатами оцінювання діяльності здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за час проходження практики викладачем за основним фахом, відображеної в моніторинговій карті.

Підсумкова конференція зі здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та керівниками практики. Обговорення питань, пов'язаних із труднощами, які виникали під час проходження практики, їх причинами і засобами усунення.

Обговорення позитивних моментів проходження практики, що залишили враження у здобувачів вищої освіти, пропозиції щодо організації педагогічної практики в закладах професійної (професійно-технічної) освіти в майбутньому (щодо засобів забезпечення її ефективності), розгляд інші питання.

Розрахунок рейтингових балів, з урахуванням виконаних завдань.

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, ілюстрування, бесіда), інструктування, демонстрування, самостійне спостереження, рішення задач (технічні, технологічні, конструкторські), дослідницький, виконання проєктів, пошуковий, моделювання ситуацій, аналіз виробничих ситуацій.

Методи контролю і самоконтролю у навчанні: індивідуальне опитування, практичний контроль, самоконтроль і самооцінка, захист індивідуальних робіт.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

- політика щодо відвідування баз практики – відвідування баз практики є обов’язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об’єктивних причин практика може відбуватись в онлайн формі (дистанційна), за погодженням з керівником практики;

- політика щодо академічної доброчесності – обов’язкове дотримання академічної доброчесності студентами («Положення про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті» (http://bdpu.org/wp-content/uploads/2020/03/akademdobrochesnist-_sayt.pdf)), а саме: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю,

передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни; посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: сервісні програмні засоби загального призначення (персональний комп'ютер, загальновживані комп'ютерні програми й операційні системи, програмні засоби для контролю і вимірювання знань, умінь і навичок студентів); електронні бази даних (електронні енциклопедії, підручники, посібники, довідники та словники; бібліотеки електронної наочності), а також обладнання баз практик.

Система оцінювання та вимоги: внутрішня університетська 100-бальна шкала. Після вивчення навчальної дисципліни їх результати переводяться у національну 4-бальну шкалу та окремо конвертуються в шкалу ECTS шляхом ранжування навчальних досягнень.

<table>
<tr><td rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</td><td colspan="2">Оцінка за національною шкалою</td><td>Оцінка шкалою ЄКТС</td></tr>
<tr><td>Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику</td><td>Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік</td><td>Для всіх видів підсумкового контролю</td></tr>
<tr><td>90-100</td><td>відмінно</td><td rowspan="3">зараховано</td><td>A (відмінно)</td></tr>
<tr><td>65-89</td><td>добре</td><td>BC (добре)</td></tr>
<tr><td>50-64</td><td>задовільно</td><td>DE (задовільно)</td></tr>
<tr><td>35-49</td><td>незадовільно</td><td rowspan="2">не зараховано</td><td>FX (незадовільно)
з можливістю повторного складання</td></tr>
<tr><td>1-34</td><td>незадовільно</td><td>F (незадовільно)
з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td></tr>
</table>

Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточне оцінювання виконання завдань				**Сума**
Виконання календарного плану практики	Результати виконання завдань	Навчальна та трудова дисципліна під час проходження практики	Оформлення звітної документації	
10	50	10	30	100

Критерії комплексного оцінювання результатів навчальної (технологічної) практики

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Критерії оцінки
90-100	A	1.Звіт має всі структурні елементи, щоденник містить опис виконаних студентом під час практики завдань. 2.Студент виконав 100% програми практики. 3.Цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповіді на поставлені запитання.
78-89	B	1.Звіт має всі структурні елементи, щоденник містить опис виконаних студентом під час практики завдань. 2.Студент виконав не менше 90% програми практики. 3.Грамотно надає відповіді, але допускає одну-дві несуттєві (непринципові) помилки, які під керівництвом викладача виправляє.
65-77	C	1.Звіт має всі структурні елементи, щоденник містить опис виконаних студентом під час практики завдань. 2.Студент виконав не менше 80% програми практики. 3.Грамотно надає відповіді, але допускає одну-дві несуттєві (непринципові) помилки, які під керівництвом викладача виправляє.
58-64	D	1.Звіт має всі структурні елементи, щоденник містить опис виконаних студентом під час практики завдань. Зауваження, відмічені в рецензії керівника практики, до захисту усуває.

		2. Студент виконав не менше ніж 70% програми практики. 3.Виявляє знання й розуміння основних положень матеріалу, але відповідає неповно, непослідовно. 4.Допускає неточності у визначенні понять, не вміє доказово обґрунтувати свою думку.
50-57	E	1.Звіт має всі структурні елементи, щоденник містить опис виконаних студентом під час практики завдань. Зауваження, відмічені в рецензії керівника практики, до захисту усуває. 2. Студент виконав не менше ніж 60% програми практики. 3.Виявляє знання й розуміння основних положень матеріалу, але відповідає неповно, непослідовно. 4.Допускає неточності у визначенні понять, не вміє доказово обґрунтувати свою думку.
35-49	FX	1. Складає і оформлює звіт з виробничої практики зі значними порушеннями вимог. Має негативний відгук керівника практики. 2. Студент виконав менше ніж 50% програми практики. 3. Демонструє повне незнання та нерозуміння матеріалу, не відповідає на поставлені запитання.
1-34	F	1. Складає і оформлює звіт з виробничої практики зі значними порушеннями вимог. Має негативний відгук керівника практики. 2. Студент виконав менше ніж 30% програми практики. 3. Демонструє повне незнання та нерозуміння матеріалу, не відповідає на поставлені запитання.

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Жигірь В.І. Методологічні засади професійної освіти: навчальний посібник. Бердянськ: БДПУ, 2017. 143 с.
2. Жигірь В.І. Дидактичні основи професійної освіти: навчальний посібник. Бердянськ : БДПУ, 2021. 201 с.
3. Жигірь В.І. Чернєга О.А. Професійна педагогіка. Київ: Кондор, 2012. 336 с.
4. Кривильова О.А. Професійна діяльність викладачів професійно-технічних навчальних закладів: навчальний посібник. Бердянськ: БДПУ, 2016. 228 с.
5. Кривильова О.А. Психолого-педагогічна підготовка майбутніх викладачів професійно-технічних навчальних закладів: теоретичний та методичний аспекти: монографія. Бердянськ: БДПУ, 2017. 305 с.

6. Основи професійної освіти: Підручник / М.В. Руденко, Р.А. Калениченко, Г.В. Капосльоз, Г.Л. Корчова. Київ: КНУБА, 2018. 613 с.
7. Корець М. С. Методика викладання технічних навчальних дисциплін: навчальний посібник / М. С. Корець. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. 240 с.
8. Коваленко О. Е., Брюханова Н. О., Корольова Н.В. Методика професійного навчання: дидактичне проектування: підручник для студентів інженерно-педагогічних спеціальностей. Харків: УІПА, 2019. 204 с.
9. Методика проведення навчальних занять в умовах дистанційного навчання: навч. посіб. / Ю.С. Красильник, Г.Л. Корчова, М.В. Руденко. Київ: КНУБА, 2021. 156 с.

Додаткові

10. Коваленко О.Е., Брюханова Н.О. Методика професійного навчання. Харків: Контраст, 2008. 483 с.
11. Коваленко О.Е. Дидактичні основи професійної освіти: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів інженерно-педагогічних спеціальностей / О.Е.Коваленко, Н.О.Брюханова, З.І.Гирич, В.В. Кулешова, О.О.Прохорова. Харків: ВПП «Контраст», 2008. 144 с.
12. Анісімов М.В. Теоретико-методологічні основи прогнозування моделей у професійно-технічних навчальних закладах: монографія. Київ-Кіровоград: ПОЛІУМ, 2011. 464 с.
13. Внукова О.М. Методологічні засади професійної освіти: навчальний посібник для студентів напрямів підготовки 6.010104 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості), 6.010104 Професійна освіта (Дизайн). Київ: КНУТД, 2015. 198 с.
14. Керекеша-Попова О.В. Керекеша-Попова О.В. Менеджмент у професійній освіті: навчально-методичний посібник. Бердянськ: БДПУ, 2018. 240 с.
15. Керекеша-Попова О.В. Педагогічний менеджмент у професійній освіті: навчально-методичний посібник. Бердянськ: БДПУ, 2018. 212 с.
16. Кравченко, Н.В. Теоретико-правові основи професійної освіти: навчальний посібник для студентів спеціальності «Професійна освіта» / Н.В. Кравченко. Бердянськ: БДПУ, 2014. 212 с.
17. Мирошниченко В.О., Мирошниченко Ю.А., Фролов Ю.М. Освітнє право у схемах та таблицях: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ. 2020. 145 с.
18. Ничкало Н.Г. Розвиток професійної освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів: монографія. Київ: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. 125с.
19. Професійна освіта: Словник: навч. посібник / Уклад. С.У. Гончаренко та ін. ; ред Н.Г. Ничкало. Київ: Вища школа, 2000. 149 с.

20. Сисоєва С.О., Заскалєта С.Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу. Київ: АПНУ, 2009. 275 с.
21. Щербак О.І. Професійно-педагогічна освіта: теорія і практика: монографія ; за ред. Н. Г. Ничкало. Київ: Наук. світ, 2010. 124 с.
22. Інституційний розвиток ПТНЗ: основні підходи до бізнес-планування та маркетингу: навчально-метод. посібник / за ред. Л. І. Даниленко. Київ: Етіс Плюс, 2008. 148 с.
23. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. Вікова та педагогічна психологія: навчальний посібник. 2-е видання. Київ: Каравела, 2007. 400 с.
24. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: навч. посіб. 5-е видання. Київ: Вища школа, 2006. 487 с.
25. Трофімов Ю.Л. Інженерна психологія: підручник для студ. психол. спец. ВНЗ. Київ: Либідь, 2002. 262 с.
26. Павелків Р.В. Загальна психологія: підручник. Київ: Кондор, 2009. 576 с.
27. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2010. 544 с.
28. Варій М.Й. Психологія особистості: навчальний посібник для ст-тів ВНЗ. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
29. Бех І. Виховання особистості: у 2-х кн.: Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2003. 341 с.
30. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: навчальний посібник для ВНЗ. 2-е видання. Київ: Вища школа, 2005. 343 с.
31. Кучерявий О.Г. Професійне самовиховання у вищий школі: навчальний посібник для ст-тів ВНЗ. Київ: Освіта України, 2010. 200 с.
32. Березовська Л.І. Самовиховання та саморегуляція особистості: навчальний посібник. Київ: Слово, 2011. 168 с.
33. Мельничук С.Г. Педагогіка: теорія виховання: навчальний посібник для ст-тів ВНЗ. Київ: Слово, 2012. 288 с.
34. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І., Вовк Л.П. Педагогіка: завдання і ситуації: практикум. 2-е видання. Київ: Знання-Пресс, 2006. 423 с.
35. Інноваційні технології навчання в умовах інформатизації освіти: навчальний посібник / Р.С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр, Л. С. Шевченко ; за ред. член-кор. НАПН України Гуревича Р. С. Львів: ЛДУ БЖД, 2015. 396 с.
36. Гуревич Р.С. Теорія і практика навчання в професійно-технічних закладах. Монографія. Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2010. 410 с.

Інтернет-ресурси:

1. www.bdpu.org/library
2. http://www.nbuv.gov.ua
3. https://scholar.google.com
4. https://mon.gov.ua/ua/tag/profesiyno-tekhnichna-osvita

5. https://imzo.gov.ua/osvita/profesiyno-tehnichna-osvita-2/profesiyna-osvita/
6. https://ivet.edu.ua/
7. https://profosvita.online/
8. https://registry.edbo.gov.ua/profesiyno-tekhnichna-osvita/
9. http://upepnpu.pnpu.edu.ua/
10. http://www.proftekhosvita.org.ua
11. http://pto-kyiv.com.ua
12. http://pedpresa.ua
13. https://osvita.ua/legislation/proftech/
14. https://ips.ligazakon.net
15. https://enic.in.ua/index.php/ua/systema-osvity/profesijno-tehnichna-osvita
16. https://naurok.com.ua
17. https://lib.iitta.gov.ua/728477/1/%D0%94%D0%98%D0%94%D0%90%D0%9A%D0%A2%D0%98%D0%9A%D0%90%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf
18. https://core.ac.uk/download/pdf/32309061.pdf
19. https://core.ac.uk/download/pdf/33687761.pdf
20. https://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3001/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%B2%20%D0%B1%D0%B8%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%83.pdf?sequence=1&isAllowed=y
21. https://kpibs.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/126/2019/09/%D0%94%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96-%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B8-%D1%83-%D0%B2%D0%B8%D1%89%D1%96%D0%B9-%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%96.pdf
22. https://shron1.chtyvo.org.ua/Buinytska_Oksana/Informatsiini_tekhnolohii_ta_tekhnichni_zasoby_navchannia.pdf?